

Paikkajakoneuvotteluja ja – matematiikkaa yhdistyksille

Keskustan Tulevaisuus-akatemia
26.3.2025

Pauliina Maukonen
pauliina.maukonen@keskusta.fi

Keskusta

Illan ohjelma

- Klo 18 Paikkajaoista yleisesti, *Pauliina Maukonen*
 - Keskustan paikkajako-ohjesäännöt
 - Paikkajakoprosessi
 - Valtuustoryhmän säännöt
- Klo 18.30 Puolueiden väliset paikkajakoneuvottelut, *Pauliina Maukonen*
 - d'Hondtin menetelmä lyhyesti
 - Vinkit neuvotteluihin
- Klo 19 Paikkajakomatematiikka käytännössä, *Janne Isopahkala*
- Klo 19.30 Keskustelua
- Viimeistään klo 20 päätös

Keskusta

Paikkajaot kunnissa ja hyvinvointialueilla

- Vaalitulokset vahvistetaan ke 16.4.2025
 - Keskusvaalilautakunnat
 - Aluevaalilautakunnat
- Laskelmat d'Hondtin perusteella
 - Kuka tekee kunnissa, maakunnissa, hyvinvointialueella?
 - Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuuluvia valitsijayhdistyksiä.
- Keskustan sisäiset paikkajakoperusteet (PUHA kevät 2024)
 - Tiedossa ehdokkailla jo ehdokassuostumusta allekirjoittaessa
 - Hyväksytty kunnallisjärjestöissä ja kuntayhdistyksissä
- Valtuustokaudet alkavat 1.6.2025

Keskusta

Paikkajakojen kivijalat

Kenellekään ei luvata mitään paikkaa ennen vaalia.

1. Keskustan ohjesääntö paikkajakoihin:

- Poliittisen vastuun ja ehdokkuuden arvostamisen periaate
- Asiantuntemuksen ja pätevyyden periaate
- Vallan hajautuksen ja kierrätyksen periaate
 - Max 3 kautta tai 12 v
- Tasa-arvon periaate
 - Kumpaakin sukupuolta min 40%
- Nuoriin ja uusiin luottamisen periaate
- Kuntalaisten edustamisen periaate
 - Ammatti, ikä, asuinalue
- Järjestötyöhön osallistumisen periaate

2. Muuta huomioitavaa

- Voimassa oleva jäsenyys, sitoutumattomat
- Allekirjoitettu valtakirja luottamushenkilömaksusta viimeistään ennen vahvistettua paikkaa
 - Min 20% kokous- ja vuosipalkkioiden bruttosummasta
 - Kuntayhtiöt, lautamiespaikat poikkeus
- Valtuustoryhmän sääntöihin sitoutuminen ja ryhmäkokouksiin osallistuminen
- Herrasmiessopimus: Suurin puolue toimii koolle kutsujana puolueiden välisissä neuvotteluissa

Keskusta

Paikkajako prosessi kunnissa

*Samalla kaavalla
myös
hyvinvointialueen
paikat:
Piirin pj kutsuu
koolle.*

- Vaalitulokset vahvistetaan 16.4.2025
- Valtuustoryhmän järjestäytymiskokous välittömästi vaalituloksen vahvistamisen jälkeen huhtikuussa
 - kunnallisjärjestön tai kuntayhdistyksen puheenjohtaja kutsuu koolle ja avaa kokouksen
 - läsnä valtuustoryhmän jäsenet ja kunnallisjärjestön tai kuntayhdistyksen puheenjohtaja
 - valitaan valtuustoryhmälle puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri
 - hyväksytään valtuustoryhmän säännöt, jotka kaikki ryhmän jäsenet allekirjoittavat
 - sovitaan yhteisistä pelisäännöistä tavoitteena kunnan asioiden hyvä hoitaminen sekä puolueen kokonaisuus
- Vaalituloslaskelmaan tutustuminen

Keskusta

Paikkajako prosessi kunnissa

*Samaan aikaan
Keskustan neuvottelijat
neuvottelevat paikoista
muiden puolueiden
kanssa.*

- Valtuustoryhmän ja kunnallisjärjestön tai kuntayhdistyksen hallituksen yhteiset kokoukset (huhtikuu-toukokuu)
 - käydään läpi vaalien tulosta ja puolueiden välisiä voimasuhdelaskelmia sekä niiden pohjalta Keskustalle täytettäväksi tulevat luottamushenkilöpaikat
 - nimetään neuvottelijat muiden puolueiden kanssa käytäviin neuvotteluihin
 - edustus valtuustoryhmästä ja kunnallisjärjestön johdosta
 - hyväksytään Keskustan periaatteet luottamushenkilöpaikkojen jaoksi ja Keskustan tavoitteet (neuvottelijoiden evästys)
- tiedotetaan kunnassa oleville puolueen perusjärjestöille ja ehdokkaina olleille noudatettavista periaatteista ja pyydetään heiltä nimiehdotuksia. Kysytään ehdokkaina olleilta heidän toiveitaan luottamushenkilöpaikoista.
- tehdään pohjaesitys luottamushenkilöpaikkojen jaosta vaalitulosta sekä tasapuolisuutta kunnioittaen

Keskusta

Paikkajako- prosessi kunnissa

- Tehdään pohjaesitys luottamushenkilöpaikkojen jaosta vaalitulosta ja tasapuolisuutta kunnioittaen
 - ”puolueiden yhteinen pohjaesitys”: puolue- ja sukupuolitasolla
 - Ei puututa toisten puolueiden henkilöesityksiin
- Kunnallisjärjestön tai kuntayhdistyksen ylimääräinen kokous (toukokuu)
 - Kokouskutsussa mainittava syy eli paikkajaot
 - Päätetään keskustan ehdokkaista luottamushenkilöpaikoille
 - Pohjaesityksenä on valtuustoryhmän ja kunnallisjärjestön tai kuntayhdistyksen hallituksen esitys
- Kunnanvaltuusto valitsee henkilöt ko.paikoille (kesäkuu)
 - Valtuustoryhmän poikkeaminen yhteisesti sovituista päätöksistä
 - Salkun jakaminen eri henkilöiden kesken
- Valtuustokausi alkaa 1.6.2025

Keskusta

Maakunnalliset paikat

- Keskustapiiri neuvottelee paikkajaosta muiden puolueiden piirijärjestöjen kanssa
 - piiri koordinoi luottamuspaikkajakoa alueellaan ja ohjeistaa kunnallisjärjestöjä ja kuntayhdistyksiä
- Aikataulu sama kuin kunnallisella puolella
- yksi maakunnallinen/ylikunnallinen kuntayhtymän luottamuspaikka/henkilö
- tehtäviin valitaan henkilöitä eri alueilta tasapuolisesti
- valittavan henkilön tulee mieluiten olla kunnan- tai varavaltuutettu tai johtava kunnallinen viranhaltija
 - keskustalaisista luottamushenkilöistä enintään ¼ voi olla viranhaltijoita
- puolueetyössä mukanaolo on yksi valinnan edellytys
- henkilön pätevyys ja sopivuus ko. tehtävään on valinnan lähtökohta, 40% tasa-arvosääntä
- ehtona luottamushenkilömaksun maksaminen piirille
- samassa tehtävässä max 12 vuotta (3 kautta)
- piiri voi siirtää valmisteluvastuun suppeissa kuntayhtymissä (alle 4 kuntaa) suoraan kunnallisjärjestöille
- piirihallitus tekee lopullisen esityksen eri tehtäviin valittavista henkilöistä.

Keskusta

Eikä tässä vielä kaikki....

Valtakunnallisia
paikkojakin on
jaossa piirien ja
puoluehallituksen
kautta...

- Puolueiden väliset neuvottelut 5.5.-10.6, vara-ajat elokuun alussa
- Vaalivalmistelutmk: Pauliina Maukonen, varalla Juha Iso-aho
- Kuntaliiton valtuuskunta, hallitus, vaalilautakunta
- Kevan valtuuskunta ja hallitus
- Kuntien takauskeskuksen valtuuskunta
- KT:n kuntajaosto
- Euroopan neuvoston Kunta- ja aluehallintokongressin Suomen valtuuskunta paikallishallinnon paikat
- Alueiden komitean mahdolliset täydennysvalinnat
- CEMR Policy Committee, hallitus ja tasa-arvokomitea mahdolliset täydennysvalinnat
- UCLG valtuusto ja hallitus mahdolliset täydennysvalinnat
- Paikat vahvistetaan eri elimissä ajalla 20.8. – 18.12.2025 välillä ja tätä ennen puoluehallituksessa.
- Mietittäväksi: Päätösvalta alueilla, kokousaikataulut

Keskusta

Valtuustoryhmän säännöt

- Valtuustoryhmän ja kunnallisjärjestön välinen työnjako
 - Keskustan politiikkaa johtaa alueella kunnallisjärjestö tai kuntayhdistys
- Ryhmän kokoonpano, tehtävät ja vastuut, kokoukset
- ”Keskustalainen ryhmäkuri”
 - Ryhmän jäsenten on noudatettava ryhmän päätöksiä. Jäsenellä on oikeus poiketa ryhmän päätöksistä, jos hän on ilmoittanut ryhmäkokouksessa eriävän mielipiteensä ja pyytänyt sen merkittäväksi pöytäkirjaan.
 - Jos valtuustossa syntyy tilanne, johon ryhmällä ei ole ennakolta päätettyä kantaa ja jos asian tärkeys vaatii, ryhmän ohjeellisen äänestyskäyttäytymisen ratkaisee puheenjohtaja kartoitettuaan ryhmän jäsenten mielipiteet.
 - Ryhmän jäsenen, joka on esteellinen käsittelemään asiaa valtuustossa, on pidättäydyttävä päätöksenteosta siinä asiassa myös ryhmän kokouksessa.
- Jäsenen oikeudet ja velvollisuudet, erottaminen

Keskusta

Valtuustoryhmien välinen sopimus

- Käytössä esim. joillakin hyvinvointialueilla
- Periaatteet luottamustehtävien jakoon ja valintaan liittyen valtuustokauden aikana
 - D'Hondt, asiantuntemus, alueellisuus...
 - Yksityiskohtaiset sopimukset esim. pj ja vpj-paikoista
 - Puolueiden väliset herrasmiessopimukset esim. erot kesken kauden
- Tekniset vaaliliitot eivät ole sallittuja (vain ennen vaaleja tehdyt hyväksytään)
- Ryhmärahaista sopiminen ja sen käyttö

Keskusta

D'Hondt -tuloslaskentamenetelmä

- Laskennan ensimmäisessä vaiheessa lasketaan kunkin ryhmittymän eli vaaliliittoon kuulumattoman (yksittäisen) puolueen, vaaliliiton, yhteislistan sekä yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen saama kokonaisäänimäärä.
- Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuuluvia valitsijayhdistyksiä.
- Laskennan toisessa vaiheessa asetetaan kussakin ryhmittymässä ehdokkaat paremmuusjärjestykseen heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien perusteella.
- Kolmannessa vaiheessa annetaan kullekin ehdokkaalle vertausluvut siten, että ryhmittymän eniten ääniä saanut ehdokas saa vertausluvukseen ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen, neljänneksi tullut ehdokas neljänneksen ja niin edelleen.
- Lopuksi kaikki ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja tästä listasta valitaan aluevaaleissa aluevaltuutetuiksi ja kuntavaaleissa kunnan valtuutetuiksi niin monta ehdokasta kuin hyvinvointialueella ja kunnassa valitaan valtuutettuja.

Keskusta

Vaalien tuloksen määräytyminen

1

Lasketaan kunkin ryhmittymän saama kokonaisäänimäärä.

2

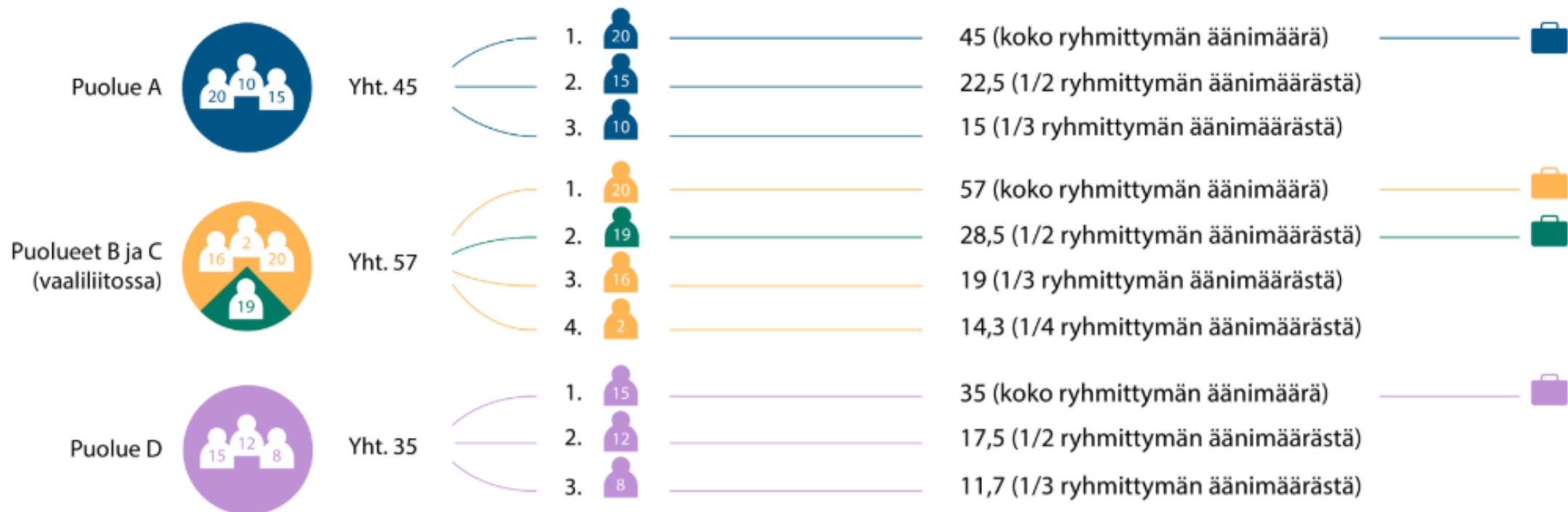
Asetetaan ehdokkaat äänimäärien mukaan paremmuusjärjestykseen.

3

Kullekin ehdokkaalle annetaan vertausluvut. Eniten ääniä saanut saa ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas saa vertausluvukseen puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen ja niin edelleen.

4

Suurimman vertausluvun saaneet valitaan edustajiksi.

Luottamuspaikkojen määräytyminen suhteellisessa vaalissa - esimerkki vaalituloksesta

Valtuustossa on 35 valtuutettua, jotka ovat saaneet paikkoja seuraavasti:

	A	B	C	D	E
Valtuutetut ja vertailuluvut	11	8	7	5	4
	5,5	4	3,5	2,5	2
	3,66	2,66	2,33	1,66	1,33

Paikat jakautuvat eri suuruisissa toimielimissä seuraavasti:

1. A (vertausluku 11)	9 jäsentä	7 jäs.	5 jäs.
2. B (8)	A 3	A 2	A 2
3. C (7)	B 2	B 2	B 1
4. A (5,5)	C 2	C 1	C 1
5. D (5)	D 1	D 1	D 1
6. E (4)	E 1	E 1	
7. B (4)			
8. A (3,66)			
9. C (3,5)			

Jos puolueet A ja E vaaliliitossa:

1. A+E (15)
2. B (8)
3. A+E (7,5)
4. C (7)
5. A+E (5)
6. D (5)
7. B (4)
8. A+E (3,75)
9. C (3,5)

D'Hondtista sanottua

- Suosii suurimpia puolueita
- Puolueen ehdokaslistan yhteisäänimäärä ratkaisee, montako ehdokasta tulee valituksi.
- Ehdokkaiden henkilökohtaiset äänimäärät määrittävät listan sisäisen järjestyksen.
- Mitä suurempi on listan kokonaisäänimäärä, sitä pienemmällä henkilökohtaisella äänimäärällä tulee viimeinen läpimennyt valituksi.
- Mitä enemmän äänet keskittyvät ”tähtiehdokkaille”, sitä pienemmällä henkilökohtaisella äänimäärällä tulee viimeinen läpimennyt valituksi.

Teille toimitetaan valmiit ekselit yleisemmällä toimielintn paikkamäärillä helpottamaan paikkajakolaskentaa.

Keskusta

Vinkit puolueiden välisiin neuvotteluihin

- Neuvottelijoilla tulee olla kokemusta, näkemystä ja hyvät ihmissuhdetaidot
- Lähtökohtana d'Hondt ja oikeiden henkilöiden asettaminen oikeille paikoille
- Suurin henkilökohtainen äänimäärä ei välttämättä tuo automaattisesti pj-paikkaa
- Tavoiteltavin paikka on kaupunginhallituksen pj
 - Pistetaulukot (vaaliliitto)
- Tuoko yksinkertainen enemmistö automaattisesti molemmat puheenjohtajuudet?
 - Yhteistyön tärkeys
- Sukupuolikiintiöiden ongelmallisuus vaarantaa läpinäkyvyyden
- Konsensus tärkeää, koska valtuusto päättää

Keskusta